

Türkiye Cümhuriyeti ile Macaristan Kırallığı arasında akid ve imza olunan hukukî ve ticarî mevaddı adliyyeye müteallik münasebetlere dair mukavele-namenin tasdikı hakkında kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilâm: 27/XII/1939 - Sayı: 4395)

No.
3754

Kabul tarihi
20 - XII - 1939

BİRİNCİ MADDE — Türkiye Cümhuriyeti ile Macaristan Kırallığı arasında 18 harizan 1938 de Ankarada akid ve imza edilmiş olan hukukî ve ticarî mevaddı adliyyeye müteallik mütekabil münasebetlere dair mukavelename kabul ve tasdik edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun hükümlerini yürütmeğe Adliye ve Hariciye vekilleri memurdur.

22 kânunuevvel 1939

TÜRKİYE CÜMHURİYETİ VE MACAR KIRALLIĞI ARASINDA MÜNAKİD HUKUKİ VE TİCARİ MEVADDI ADLİYYEYE MÜTEALLİK MÜTEKABIL MÜNASEBETLERE DAİR MUKAVELENAME

Ekselans Türkiye Reiscümhuru
ve

Altes Serenisim Macaristan Kırıl Naibi

Türkiyedeki Macar tebaasının ve Macaristandeki türk tebaasının hukukî ve ticarî maddelerde adli himayeye mazhar olmaları hususunu ve her iki memleket adli makamlarının yekdiğerine ibraz etmeleri muktazi olan müzahereti tanzim etmek arzusuile mütehassis olarak,

Bu babda bir mukavele akdine karar vermişler ve Murahhasları olmak üzere:

Ekselans Türkiye Reiscümhuru

Türkiye Cümhuriyeti Hariciye vekâleti Umumî Kâtibi Büyük Elçi Ekselans Numan Mene-mencioğlunu,

Altes Serenisim Macaristan Kırıl Naibi

Macaristanın Ankara Fevkalâde Murahhası ve Elçisi Ekselans Zoltan de Mariassy'yi tayin etmişlerdir.

Müşarünileyhima, usulüne muvafık ve muteber görülen salâhiyetnamelerini yekdiğerine tebliğ ettikten sonra atideki hususatrı kararlaştırılmışlardır.

BİRİNCİ KISIM

Adli himaye

Fasıl : I*Mahkime müracaat*

Madde — 1

(1) Yüksek Âkid Taraflardan her birinin tebaası diğer Taraf ülkesinde, şahısları, malları ve hukuklarının kanunî ve adli himayeye müteallik olan hususlarda aynile mahallî tebaa muamelesinden müstefid olacaklardır.

(2) Bu babda mahkemelere serbestçe müracaat ve mahallî tebaanın tâbi oldukları aynı şerait dairesinde dava ikame edebileceklerdir.

Fasıl : II*Mahkeme masraflarını müemmin kefalet akçesi*

Madde — 2

(1) Yüksek Âkidlerden birinin o Devletlerden birinin ülkesinde ikametgâhı bulunan tebaası, davacı veya müdahil sıfatile diğer Devlet mahkemelerine müracaatı halinde, gerek cenabî sıfatını haiz olmaları, gerek memleket dahilinde ikametgâh ve meskenleri bulunmaması dolayısıyla her ne nam altında olursa olsun, hiç bir gûna kefalet akçesi vermekle mükellef tutulmayacaklardır.

(2) Bu kaide adli masrafların teminatı olarak müddei ve müdahillerden istenecek tevdiat hakkında da eridir.

Fasıl : III*Mahkeme masraflarına mütedair mahkûmiyet kararlarının tenfizi*

Madde — 3

(1) Gerek 2 nci madde mucibince, gerekse davanın ikame edilmiş olduğu memleket kanunlarına göre kefaletten, teminat akçesinden veya diğer tediyattan muaf tutulmuş olan müddei veya müdahil aleyhine Âkidlerden biri ülkesinde sadır olan mahkeme masraflarına mütedair mahkûmiyet kararları diğer Taraf salâhiyettar makamı tarafından meccanen tenfiz edilecektir.

(2) Bu babdaki talep diploması tarikile yapılmalıdır.

(3) Aynı kaide mahkeme masrafları miktarını sonradan tesbit eden adli kararlara da tatbik edilecektir.

Madde — 4

(1) 3 ncü maddede işaret edilen mahkeme masraflarına müteallik kararlar, mahkûm tarafın sonradan vaki olacak müracaat hakkı mahfuz olmak üzere, tarafeyn istima edilmeksizin tenfiz muamelesi ülkesinde iera olunacak Yüksek Âkidin kanunlarına tevfikân, lâzîmülfaz addolunacaklardır.

(2) Salâhiyettar makam tenfiz talebi hakkında karar vermek için atideki hususları tedkik ile iktifa edecektir:

a) Mahkûmiyet kararının sadır olduğu Yüksek Âkid Taraf ülkesi kanununa tevfikân kaziyeyi mahkeme halini alıp almadığı;

b) Fıkraî hükmiyenin tenfiz edecek Taraf lisanında veya fransızca yazılmış ve tenfizi talep eden Âkidin siyasî veya konsolosluk memuru yahud Âkidlerden birinin yeminli mütercimi tarafından tasdik edilmiş tercümesinin raptedilmiş olup olmadığı;

c) Mahkûmiyet kararının sadır olduğu Âkid Tarafın kanununa göre, kararın suretinin mevzuhiyet şeraitini kâfil olup olmadığı.

(3) 2 nei bendin (a) fıkrasında münderiç şartı temin için tenfizi talep eden Tarafın salâhiyettar makamınca kararın kaziyei muhkeme teşkil eylemiş olduğunu mübeyyin beyanname verilmesi kâfidir. Bu makamın salâhiyeti marüzzikir Tarafın Adliye vekâleti tarafından tasdik edilecektir. Mevzubahs beyanname ile tasdiknamenin (2) nei bendin (b) fıkrasında münderiç kaideye tevfikân tercüme edilmiş olmaları lâzımdır.

(4) Tenfiz talebi üzerine karar verecek salâhiyettar makam alâkadarın aynı zamanda talep etmesi şartile (2) nei bendin (b) fıkrasında münderiç tasdik, tercüme ve tevsik masrafları miktarını da tayin edecektir. Bu masraflar mahkeme masrafı addolunur.

Fasıl : IV

Meccanî adlî müzaheret

Madde — 5

Yüksek Âkidlerden birinin tebaası diğer Âkidin ülkesinde mahallî tebaanın tâbi olduğu şerait dairesinde meccanen adlî müzaherete nail olacaklardır.

Madde — 6

(1) Fakrühâl mazbatası müstedinin mutad meskeni ve böyle bir meskeni yoksa halen ikamet etmekte olduğu mahallin resmî makamları tarafından verilecektir.

(2) Müstedi, adlî müzaheret talep edilen memlekette sakin olmadığı takdirde fakrühâl mazbatası Âkid Devletlerden hangisinin ülkesinde ibraz edilecek ise anın siyasî veya Konsolosluk memuru tarafından meccanen tasdik edilecektir.

(3) Eğer müstedi meccanî müzahereti adliyeden istifade etmek istediği memlekette sakin değil ise müzaheret talebi fakrühâl mazbatası ve icabrî halde bu talebi tevsika yarayacak vesaike sübutiye ile birlikte ve diplomasi yolu ile tevdi edilecektir. Bu babda alınacak karar yine aynı tarikle tebliğ olunacaktır.

(4) Eğer müstedi Âkid Taraflardan birinin memleketinde sakin değilse tabiiyetinde bulunduğu Âkid Devletin salâhiyetdar siyasî veya Konsolosluk memuru tarafından verilecek fakrühâl mazbatası kifayet eder. Bu takdirde işbu maddenin (2) nei bendi mucibince yapılacak tasdik muamelesi, vesikanın ibraz edilebileceği memleketin müstedinin sakin olduğu yahud tabiiyetinde bulunduğu Devletin ülkesindeki siyasî veya Konsolosluk memuru tarafından icra edilebilecektir.

Madde — 7

(1) Müstedi, meccanen adlî müzaheret talep ettiği memlekette sakin ise, fakrühâl mazbatası vermek için salâhiyettar makam müstedinin, tabiiyetinde bulunduğu Âkid Taraf makamından, malî vaziyeti hakkında icab eden malûmatı alabilecektir.

(2) Meccanen müzahereti adliye talebi üzerine karar vermekle mükellef olan makam, tevdi edilen fakrühâl mazbatasile verilen diğer malûmatı salâhiyeti dahilinde tedkik ve lüzum gördüğü takdirde kâfi derecede tenevvür maksadile mütemmim malûmat istihsal eylemek hakkını muhafaza eder.

Madde — 8

Âkidlerden birinin salâhiyettar makamı tarafından meccanen adli müzaheretten istifadesi kabul edilen Taraf işbu mukavele ahkâmına tevfikân diğer Âkid Taraf makamatrı huzurunda iera edilen aynı dava hakkında usule müteallik bileümle muâmelâtında mümasil müsaadelerden istifade edecektir.

Madde — 9

(1) Âkidlerden birinin tebaasma meccanen adli müzaheret bahşolunduğu takdirde mevzuu dava olan meseleye müteallik ve diğer Taraf ülkesinde yaptırılacak tebligat için bunu yaptırann yapan Tarafa masraf namile tediyat ierasına mahal verilmeyecektir.

(2) İstinabe taleplerinin infazı da aynı kaideye tâbi olacaktır. Yalnız ehli hibreye bu münasebetle verilen tazminat müstesnadır.

İKİNCİ KISIM

Adli müzaheret

Fasıl : V*Adli evrakın tebliği*

Madde — 10

Tebliğ taleplerinin irsali

(1) Hukukî ve ticarî maddelerde, Âkid Devletlerden birinin makamlarından sadır olup diğer Taraf ülkesinde bulunan eşhasa yapılacak adli evrak tebligatrı, bu tebligatın ierasını talep eden Devletin konsolosu diğer Âkid Devletçe gösterilecek makama göndereceği talebname ile ifa edecektir.

(2) Kendisine talebname irsal edilen makam, tebligatın yapıldığını veya yapılmama mâni olan keyfiyeti mübeyyin vesikayı konsolosa gönderecektir. Ademi salâhiyet halinde, mezkûr makamı talebnameyi resen salâhiyettar makama gönderecek ve keyfiyetten derhal konsolosu haberdar edecektir.

Madde — 11

Tebliğat talebnamelerinin tanzimi

Yukarıdaki maddede zikrolunan talebname tebliğ mevzuu olan varakanın hangi makamdan sadır olduğu, tarafeynin isim ve sıfatları, muhatabın adresile mevzubahs varakanın mahiyeti tasrih edilmiş olacak ve iera için tevdi olunan Tarafın lisanile yazılmış bulunacaktır.

Madde — 12

Tebliğatın infazı

(1) Tebligat, kendisinden talep vaki olan Tarafın salâhiyettar makamı vasıtasile iera edilecektir. Tebliğ memuru ikinci bendde derpiş edilen haller müstesna olmak üzere hâmil olduğu varakayı muhatabın kabulü takdirinde kendisine tevdi etmekle iktifa edecek ve tebliğ muamelesi bu suretle ifa edilmiş olacaktır.

(2) Eğer tebliğ olunacak varakaya, tebligatrı yapacak Tarafın lisanında yazılmış ve bu tebligatrı yaptırann Tarafın siyasi veya konsolosluk memuru yahud Âkidlerden birinin yeminli mütercimince musaddak tereñmesi de merbut ise tebligat, bunu tahrik eden makamın müraacaatı üzerine, mümasil

(2) Takib edilecek usule gelince, istinabeyi icra edecek olan makam bu babda Hükümetinin mevzuatını tatbik edecektir. Maamafih istinabeyi talep eden Taraf infaz hususunda muayyen bir şeklin tatbikını talep ettiği takdirde bu teklif mahallî mevzuatı kanuniyeye muhalif olmamak şartile isaf olunacaktır.

(3) İstinabeyi isteyen Taraf, talep ettiği takdirde infazın icrasında alâkadarın hazır bulunması temin edilmek üzere bunun tarih ve mahallî vukuundan haberdar edilecektir.

Fasıl : VII

Tebliğ ve istinabe varakaları için meri hükümler

Madde — 18

İhtilâfların halli

Konsolos tarafından icrası talep edilen bir tebliğden veya tevdi olunan istinabe varakasının infazından tevellüd edebilecek bütün ihtilâflar diplomasi tarikile halledileceklerdir.

Madde — 19

Tebliğat ve istinabe talepleri tenfizinin reddi

İcrası memleketinde olacak Yüksek Âkid Taraf, tebliğatın veya istinabe varakasının infazına müteallik talebi hâkimiyetine, emniyetine ve intizamînâmmeye muhalif addettiği takdirde reddedebilir. Bundan maada evrakın mevsukiyeti mütehakkak bulunmadığı yahud da tenfiz muamelesine tevessül edecek Taraf adlî makamı bunu icraya salâhiyettar olmadığı takdirde istinabenin infaz talebi yine reddolunabilir.

Madde — 20

Adlî müzaheretten mütevellid masraflar

(1) Adlî tebliğat ifası veya istinabenin infazı her ne şekilde olur ise olsun masraf veya haret istilzam etmiyecektir.

(2) Şu kadar ki tebliğatı ve istinabeyi tenfiz eden Taraf şahidlere veya ehli hibreye verilen tazminat ile Kâtibi adlin yahud da memurini adliyenin müdahalesini istilzam eden ahvalde veya şahidler tamam gelmedikleri takdirde bunlardan mütevellid masrafları talib olan Tarafdan isteyebileceği gibi tebliğat ve istinabenin tenfizi için hususî bir şeklin tatbikinden mütevellid masrafların tediyelerini de talep edebilirler.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Hususî hükümler

Fasıl : VIII

Mahpusiyet

Madde — 21

Hukukî ve ticarî mevadda gerek icraî ve gerek sadece ihtiyatî mahiyette hapisle tazyik, mahallî tebaaya tatbikına mesâğ bulunmayan hallerde diğer Âkid Tarafın tebaasına da tatbik edile-

miyecektir. Mahpusiyetin refi hususunda Âkidlerden birinin tebaası diğer Taraf ülkesinde mahalli tebaaya kıyasen muamele görecektir.

Fasıl : IX

Kavaidi hukukiyen in tebliğ ve tasdikı

Madde — 22

(1) Âkid Taraflar, talep üzerine, ve imkân dairesinde, memleketlerinde meriyette bulunan mevzuatı kanuniye hakkında mütekabilen yekdiğerine malûmat verecekler ve bazı kanun metinlerinin sahih ve muteber olup olmadığı hususunda tasdiknameler ita eyleyeceklerdir.

(2) 1 nei bendde mevzubahs talebnamele tebliği arzu edilen mevzuatın sarahaten zikredilmiş olması icab eder.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Nihaî ahkâm

Madde — 23

Tasdik

İşbu mukavelename tasdik edilecek ve tasdiknameleri mümkün olduğu kadar süratle Budapeştede teati edilecektir.

Madde — 24

Mukavelenamenin meriyet mevkiine vazı ve müddeti

(1) İşbu mukavelename tasdiknamelerin teatisinden doksan gün sonra meriyet iktisab edecek ve bu tarihten itibaren üç sene müddetle meri olacaktır.

(2) Maamafih inkıza tarihinden altı ay evvel feshedilmediği takdirde gayrimuayyen bir müddet için zmnem temdid edilmiş olacaktır. Bu takdirde fesih gününden itibaren altı ay daha muteber kalmak şartile her zaman feshedilebilecektir.

Tasdiklan bilmekal Tarafeyn murahhasları işbu mukavelenameyi imza etmiş ve mühürlemişlerdir.

Ankarada, 18 haziran 1938 tarihinde iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

İmza : *N. Menemencioğlu* (ve mühür)

İmza : *Zoltan de Mariassy* (ve mühür)

Cümhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası : 21 - XII - 1939 ve 1/271

Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhur Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası : 22 - XII - 1939 ve 4/1653

Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cild ve sayfa numaraları :

Cild	Sayfa
6	16
7	46,62:63,82,83,83,97:100